

Η πολυδιάστατη αξιολόγηση στο μάθημα των Θρησκευτικών και η θέση του όρου «πρόσωπο» στην Ορθοδοξία

Ορθοδοξία / Θρησκευτική Εκπαίδευση

Κωνσταντίνος Νικολαΐδης, Εκπαιδευτικός

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2kfrrlc>]

Στη διάρκεια αυτής της φάσης δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να αναθεωρήσει – όπου χρειαστεί- τους στόχους του, να συμπληρώσει, να επιμείνει σε σημεία που δεν κατανοήθηκαν κ.τ.λ. γ) Τελική: Η συγκεκριμένη φάση πραγματοποιείται συνήθως στο τέλος της διδασκαλίας, προκειμένου να εξακριβωθεί από το διδάσκοντα αν υλοποιήθηκαν οι στόχοι που είχε θέσει για τη διδακτική ενότητα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι διάφορες φάσεις επεξεργασίας μιας διδακτικής ενότητας των Θρησκευτικών, στη διάρκεια των οποίων εντάσσεται και η διαδικασία αξιολόγησης, δεν ακολουθούν πάντα μια γραμμική μορφή (αφόρμηση – προσφορά νέου – εφαρμογή – ανακεφαλαίωση – αξιολόγηση κτλ.), αλλά αντίθετα – μάλιστα σε διδακτική πρακτική στην οποία γίνεται χρήση

και των ΤΠΕ- οι φάσεις αυτές πολλές φορές μπορεί να εμπλέκονται, να βαδίζουν παράλληλα ή να συγχωνεύονται[188].

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται μέσα από ασκήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου, τις οποίες είτε ετοιμάζει ο ίδιος ο δάσκαλος είτε κάνει χρήση όσων περιλαμβάνονται στο εκπαιδευτικό λογισμικό για τα Θρησκευτικά που έχει στη διάθεσή του. Επίσης προκειμένου η αξιολόγηση να συμβάλλει στην ανατροφοδότηση των μαθητών, πρέπει να είναι συγκεκριμένη και να μην περιορίζεται σε συμβολικούς βαθμούς. Ιδιαίτερα οι ασκήσεις ανοικτού τύπου, η επεξεργασία των οποίων μπορεί να γίνει και ομαδικά, εντάσσουν τους μαθητές στη διαδικασία έρευνας και κατάκτησης της γνώσης με τη συνδρομή και των δυνατοτήτων που προσφέρει η αξιοποίηση των ΤΠΕ. Οι μαθητές εφαρμόζουν όσα έμαθαν και ο δάσκαλος έχει την ευκαιρία να διαγνώσει μαθησιακές δυνατότητες αλλά και πιθανές ελλείψεις, προκειμένου να παρέμβει αποτελεσματικά και να βελτιώσει τη διδακτική διαδικασία και τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζει. Έχει επίσης τη δυνατότητα να διαπιστώσει αν με τις ασκήσεις που αναθέτει στους μαθητές του, οι οποίες είναι σχετικές με το υλικό της κάθε ενότητας, επιτυγχάνεται η κατάκτηση των μαθησιακών στόχων των Θρησκευτικών, όπως αυτοί προκαθορίζονται στο Δ.Ε.Π.Π.Σ.[189].

Αν η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών σ' ένα οποιοδήποτε μάθημα είναι μια πολυδιάστατη διαδικασία, στο μάθημα των Θρησκευτικών η διαδικασία αυτή γίνεται ακόμη πιο πολύπλοκη, εξαιτίας της ιδιαιτερότητας του περιεχομένου και

της πολλαπλότητας των στόχων και των σκοπών του θρησκευτικού μαθήματος. Ο δάσκαλος για να επιτύχει στο ρόλο του ως αξιολογητής θα πρέπει να διαθέτει ευρύτητα πνεύματος και δημιουργική φαντασία, συνυπολογίζοντας πάντα δύο πραγματικότητες. Αφενός ότι υπάρχουν πτυχές της θρησκευτικής αγωγής που δεν είναι μετρήσιμες και συνεπώς δεν μπορούν να αξιολογηθούν, όπως π.χ. ο βαθμός της βιωματικής συμμετοχής του μαθητή και αφετέρου ότι ο τρόπος και το είδος της αξιολόγησης επιδρούν καθοριστικά και στη διαμόρφωση θετικών ή αρνητικών στάσεων των μαθητών προς το μάθημα των Θρησκευτικών[190].

Η Ορθοδοξία με τη διδασκαλία της για τον άνθρωπο ως πρόσωπο διασώζει και ταυτόχρονα προωθεί με μοναδικό τρόπο το σεβασμό της ανθρωπίνης προσωπικότητας, αφού αναγνωρίζει τον άνθρωπο ως εικόνα Θεού, και αυτό από την άρρητη αγάπη του ίδιου του Θεού. Ο άνθρωπος είναι πρόσωπο, γιατί με την ενανθρώπιση του Υιού και Λόγου του Θεού στο πρόσωπο του Χριστού, έχει τη δυνατότητα να διατηρεί και να διασφαλίζει τη μοναδική θέση του μέσα στον κόσμο[191]. Ο τρόπος συγκρότησης του προσώπου δεν είναι άλλος από τη σχέση. Το πρόσωπο έχει αυτοσυνειδησία ετερότητας, επομένως μόνο έναντι κάθε άλλης ύπαρξης μπορεί να υπάρξει[192].

Ο όρος πρόσωπο εμφανίζεται στην αρχαία ελληνική τραγωδία. Φαίνεται να σημαίνει το μέρος της κεφαλής «το υπό του κρανίου». Αυτή είναι η ανατομική του έννοια[193]. Στο χώρο του θεάτρου διαδραματίζονται οι συγκρούσεις της ελευθερίας του ανθρώπου με τη λογική αναγκαιότητα του ενιαίου αρμονικού κόσμου, όπως τον αντιλαμβάνονταν οι αρχαίοι Έλληνες. Στο θέατρο ο άνθρωπος επιχειρεί να γίνει πρόσωπο, να υψώσει το ανάστημά του έναντι της αρμονικής αυτής ενότητας, η οποία του επιβάλλεται ως λογική και ηθική ανάγκη. Εκεί μάχεται τους θεούς και τη μοίρα του, αλλά και εκεί κατανοεί ότι ούτε τη μοίρα, τελικά, μπορεί να αποφύγει, ούτε την ύβρη των θεών να συνεχίζει ατιμώρητος. Έτσι κατανοεί ότι το πρόσωπό του δεν είναι παρά προσωπίο, κάτι που δεν συνδέεται με την αληθινή υπόστασή του, κάτι χωρίς οντολογικό περιεχόμενο[194].

Η Εκκλησία στην προσπάθειά της να εκφράσει την πίστη της στον Τριαδικό Θεό γέννησε την έννοια του προσώπου στο απόλυτο και οντολογικό περιεχόμενό της. Ταυτίζει, πλέον, το πρόσωπο με την υπόσταση, κάτι που είναι επαναστατικό έναντι της ελληνικής φιλοσοφίας[195].

Η ζωή του Θεού είναι αιώνια διότι είναι προσωπική, δηλαδή πραγματώνεται ως έκφραση ελευθερίας και κοινωνίας, ως αγάπη. Το πρόσωπο δεν πεθαίνει διότι αγαπάει και αγαπιέται. Θάνατος για το πρόσωπο σημαίνει να σταματήσει να αγαπιέται και να αγαπά, να είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο[196]. Ο Θεός είναι

Θεός επειδή είναι πρόσωπο, δηλαδή η ύπαρξή του δεν εξαρτάται από τίποτα, ούτε και από τη φύση ή την ουσία του. Ο Θεός ως πρόσωπο, δηλαδή ελεύθερα, θέλει να υπάρχει και υπάρχει, και αυτή η θέλησή του πραγματώνεται ως αγάπη, ως Τριαδική κοινωνία. Για αυτό ο Θεός είναι αγάπη (Α΄ Ιωαν. 4, 16), το ίδιο του το Είναι είναι αγάπη[197].

Το πρόσωπο του Θεού και το παράδειγμα της κοινωνίας των Τριαδικών προσώπων ως ζωής, απόλυτης ελευθερίας και αγάπης ο άνθρωπος πρέπει όχι μόνο να το έχει ως παράδειγμα προς μίμηση αλλά και ως τρόπο ζωής. Μόνο μέσα από τη σχέση με τον συνάνθρωπό του, μια σχέση που βασίζεται στην ελευθερία και την αγάπη, πραγματώνεται στη γη η κοινωνία των προσώπων της Τριάδος. Η σχέση είναι αυτή που ορίζει το πρόσωπο.

(συνεχίζεται)

Δ.Ε.Π.Π.Σ.=Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών

[188] Χ. Βασιλόπουλου, όπ.π., σελ.276.

[189] Ε. Αθανασίου & Β. Καλόγηρου, «Αξιολόγηση Λογισμικού: Θρησκευτικά Έκαι Στ΄ Δημοτικού (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο)», στο διαδικτυακό τόπο www.taekraideutika.gr/ekp_105-106/02.pdf (ημερομηνία ανάκτησης: 24-2-13).

[190] Γ. Καραντζή, «Σημειώσεις στο πλαίσιο του σεμιναρίου των Εκπαιδευτικών - Μεντόρων, Πανεπιστήμιο Πατρών: 2/2, 3/2, 9/2 και 10/2/2013, Θεματική: Διδακτική των μαθημάτων: Θρησκευτικών, Ιστορίας, Μελέτης, Περιβάλλοντος και Γεωγραφίας», στο διαδικτυακό τόπο <http://praktiki.upatras.gr/node/72> (ημερομηνία ανάκτησης: 23-2-13).

[191] Α. Μελισσάρη, «Η Ορθοδοξία και η κατάφαση του ανθρώπινου προσώπου», σελ. 59-112, στο Η Ορθοδοξία ως Πολιτισμικό επίτευγμα και τα προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου, Τόμ. Β΄, Η Ορθοδοξία απέναντι σε θέματα της εποχής μας (Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, 2002) σελ.59.

[192] Χ. Γιανναρά, Αλφαβητάρι της πίστης (Αθήνα: Εκδόσεις Δόμος, 1999) σελ.53.

[193] Ι. Ζηζιούλα, «Από το προσωπείον εις το πρόσωπον. Η συμβολή της πατερικής θεολογίας εις την έννοιαν του προσώπου», σελ. 287-323, στο συλλ. Τόμ., Χαριστήρια εις την τιμήν του Μητροπολίτου Χαλκηδόνος Μελίτωνος (Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, 1977) σελ.290.

[194] Ι. Ζηζιούλα, όπ. παρ., σελ. 291.

[195] Ι. Ζηζιούλα, όπ. παρ., σελ. 294.

[196] Ι. Ζηζιούλα, Από το προσωπείον εις το πρόσωπον, σελ. 307.

[197] Χ. Γιανναρά, όπ. παρ., σελ. 93.

<http://bit.ly/2kgAyVQ>